

Dr. Zora Rutar Ilc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

## VODENJE RAZREDA ZA DOBRO KLIMO IN POMEN SOCIALNEGA IN ČUSTVENEGA UČENJA

### PRIROČNIK VKLJUČUJOČA ŠOLA

V našem šolskem prostoru ob uporabi pojma inkluzija oz. vključevanje pogosto še vedno mislimo na obravnavo otrok s posebnimi potrebami. S priročnikom *Vključujoča šola* smo želeli predstaviti širši pogled na vključevanje in prakso vključevanja, ki jo utemeljimo, opišemo in podpremo z nekaterimi orodji v 1. zvezku z naslovom ***Zakaj vključujoča šola?***

V priročniku v nadaljevanju odgovarjamo na naslednja aktualna vprašanja:

- kako doseči vse učence/otroke in jim omogočiti polno vključenost v vzgojno-izobraževalni proces;
- kako povečati motivacijo sodobnih generacij za učenje;
- kakšno učno okolje omogoča aktivno vlogo učencev in njihovo celotno vključenost ter spodbuja razmišljanje in uspešno učenje;
- kako prispevati k dobri klimi v razredu, zbornici in na šoli/vrtcu in kako spodbujati dobre odnose med vsemi;
- kako voditi razred/skupino tako, da se poraja delovna zavzetost;
- kako spodbujati vrstniško sodelovanje in prosocialno vedenje;
- kako krepiti socialno učenje in čustveno opismenjevanje;
- kako zaznati otroke v stiski;
- kako ravnati v primeru neželenega vedenja;
- kako spodbujati in krepiti profesionalni razvoj in učenje učiteljev/vzgojiteljev in drugih strokovnih delavcev;
- kako se kot zbornica skupaj učiti, sodelovati in načrtovati ...

Kot enega ključnih vzvodov za vse to smo v zadnjih letih na ZRSŠ skupaj z učitelji številnih šol razvijali formativno spremljanje. Temu pristopu je bil v celoti posvečen prvi priročnik, temelječ na zbirki zvezkov, **Formativno spremljanje** (2016). V novem priročniku **Vključujoča šola** (2017) je formativno spremljanje v 2. zvezku z naslovom **Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu** ob številnih primerih z različnih predmetnih področij predstavljeno kot temeljni pristop, ki podpira vključevan-

je, refleksijo, uspešno učenje in razred oz. skupino kot sodelovalno skupnost.

V preostalih zvezkih pa smo z nekaterimi dodatnimi koncepti in orodji poglobljeno osvetlili še druga področja v tematskih sklopih:

- Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost,
- Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost,
- Tudi učitelji smo učenci,
- Vključevanje v vrtcu.

Vodenju razreda za dobro klimo in vključenost ter socialnemu in čustvenemu opismenjevanju (področje psihosocialnih odnosov) se bomo posvetili v naslednji številke revije *Vzgoja in izobraževanje* in tam podrobneje predstavili oba zvezka iz priročnika, posvečena tej temi (3. in 4. zvezek). V tokratni tematski številki revije, ki je posvečena učečim se skupnostim oz. učiteljem, ki se učijo, pa posebej izpostavljam 5. zvezek ***Tudi učitelji smo učenci***.

Že naslov 5. zvezka, ***Tudi učitelji smo učenci***, jasno nakazuje, da vključujoče šole ne razumemo samo kot varno, spodbudno in vključujoče okolje za vse učence, temveč tudi za vse strokovne delavce. Strokovni razvoj in profesionalno učenje zadevata tako izboljševanje poučevanja kot soustvarjanje sodelovalne kulture med sodelavci in različne oblike učenja drug od drugega.

Na začetku raziskovanja lastne prakse je samoevalvacija oz. zbiranje podatkov ter dokazov o svoji praksi. V ta namen so v 5. zvezku predstavljena vprašanja za samorefleksijo in orodja za zbiranje in analizo podatkov.

V nadaljevanju pa se učiteljem ponuja možnost, da sodelujejo in se učijo kot učeča se skupnost. V podporo temu so v 5. zvezku predstavljena orodja za:

- refleksijo,
- uresničevanje vizije,
- skupno raziskovanje,
- dogovore o sodelovanju,
- kolegialno podpiranje (npr. ob opazovanju pouka),

- protokole za izvajanje profesionalnih pogovorov, za osvetljevanje dilem in iskanje rešitev,
- protokol za skupno učenje iz virov in
- protokol za kolegialno opazovanje – »učni sprehod«.

Lažjemu vpeljevanju sprememb v kolektiv pa služi t. i. matrika spremembe, s pomočjo katere lahko hitro diagnosticiramo, kaj povzroča zmedo, sabotažo, nelagodje, odpore, frustracijo in vrtenje v krogu, in načrtujemo, kako to preseči.

## Vključujoča šola

### Priročnik za učitelje in druge strokovne sodelavce

Danes mnogo učiteljev ugotavlja, da tradicionalni pristopi pri vzgojno-izobraževalnem delu niso več ustrezni, ker ne vodijo k zadovoljivim dosežkom učencev in dijakov. V ospredje prihaja koncept sodobne šole, ki ga podpira inkluzivna paradigma.

Da bi v slovenskih vrtcih in šolah še okrepili procese, ki podpirajo takšne pristope, je na Zavodu RS za šolstvo nastal priročnik Vključujoča šola.

Priročnik obsega **6 zvezkov**, zbranih v mapi, cena 15,00 €



**PROTOKOLI** **PRIMERI KOLEGIALNEGA**  
**SOCIALNE IGRE** **PODPIRANJA**  
**PRAKTIČNI PRIMERI** **TEORETIČNA IZHODIŠČA**  
**IDEJE ZA DELO V RAZREDU** **KONKRETNE**  
**VPRAŠANJA ZA REFLEKSIJO** **STRATEGIJE**

**Zakaj vključujoča šola**

**Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu**

**Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost**

**Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost**

**Tudi učitelji smo učenci**

**Vključevanje v vrtcu**

Pri nastajanju priročnika je sodelovalo več kot 25 svetovalcev Zavoda RS za šolstvo z bogato pedagoško prakso, z dobrim poznavanjem raziskav in teoretičnih izhodišč ter s številnimi izkušnjami na področju razvojnega dela in svetovanja.

Raznolikost  
je naša  
priložnost

Vključenost  
je naš cilj

Formativno  
spremljanje  
je naša pot



Zavod  
Republike  
Slovenije  
za šolstvo

Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana, 01 300 51 00, zalozba@zrss.si, www.zrss.si